

*О. В. Чеберяко,
д. і. н., к. е. н., доцент кафедри фінансів і кредиту
Київського національного університету імені Тараса Шевченка, м. Київ, Україна
М. А. Кривовяз,
аспірантка кафедри фінансів економічного факультету
Київського національного університету імені Тараса Шевченка, м. Київ, Україна*

СТРУКТУРНІ ЕЛЕМЕНТИ СИСТЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

*O. V. Cheberyako,
Doctor of History, Ph.D., assistant professor of finance and credit,
Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine
M. A. Kryvoviaz,
Ph.D. student of Department of finance and credit in economic faculty
Taras Shevchenko National University of Kyiv, m. Kyiv, Ukraine*

STRUCTURAL ELEMENTS OF THE SYSTEM OF PROVISION FINANCIAL SAFETY OF COMPANY

У статті наведені результати ґрунтовного дослідження сутності основних елементів системи забезпечення фінансової безпеки підприємства. Висвітлено основні функції та задачі кожної складової. Зокрема проаналізовано такі структурні елементи системи забезпечення фінансової безпеки суб'єкта підприємницької діяльності, як: фінансова діагностика, інформаційне забезпечення, управління фінансовими ризиками, фінансові важелі та методи забезпечення безпеки, підсистема контролю та оцінки результатів. Також у статті проаналізовано основні складові кожної підсистеми та задачі, що постають перед ними. Крім того, у статті висвітлено взаємозв'язок між підсистемами, мета їх діяльності, як в цілому, так і кожної підсистеми. Визначено підсистему контролю та оцінки результатів, як основну складову, що пов'язує усі ланки системи забезпечення фінансової безпеки підприємства та контролює ефективність функціонування системи в цілому.

The article contains a thorough study, of the essence of basic elements of the system of provision financial safety of company and defined the main functions and tasks of each component. In particular also analyzed such structural elements of the system of provision of financial safety of company as financial diagnosis, information, financial risk management, financial instruments and methods of security control subsystem and evaluation. Defined main components of each subsystem and task encountered by them. Also in article highlights interconnection between the subsystems, the purpose of their activity in general and the purpose of each subsystem. Defined subsystem of control and evaluation of results as the basic component that connects all parts of the system providing financial safety of enterprise and controls effective functioning of system as a whole.

Ключові слова: *фінансова безпека, система, контроль, фінансова діагностика, управління ризиками, фінансові методи, фінансові важелі, оцінка.*

Keywords: *financial safety, system, control, financial diagnostics, risk management, finance methods and financial instruments, evaluation.*

Постановка проблеми. Формування ефективної системи забезпечення фінансової безпеки на підприємстві є однією з найважливіших умов його стійкого зростання, забезпечення позитивних результатів діяльності та досягнення цілей суб'єктів господарювання. В умовах волатильності ринкової кон'юнктури суб'єкти підприємництва особливо гостро реагують на негативний вплив зовнішніх чинників, що, в свою чергу, призводить до виникнення все більшої кількості загроз їх ефективної діяльності. Підвищення рівня ризиків підприємницької діяльності потребує від суб'єктів господарювання формування власної системи забезпечення фінансової безпеки та чіткої детермінації основних факторів впливу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми забезпечення фінансової безпеки суб'єктів господарювання значну увагу приділено у працях науковців, таких як О. В. Арєф'єва, О.І. Баранівський, І.О. Бланк, З.С. Варналій, В.М. Геєць, К. С. Горячева, О.І. Захаров, В.В. Коваленко, Ж.В. Кудрицька, Ю.В. Лаврова І.П, Франчук, В.Я. Шевчук, А.Д. Шеремет та інших.

Мега статті. Дослідити основні структурні елементи системи забезпечення фінансової безпеки підприємства.

Виклад основного матеріалу. Забезпечення фінансової безпеки вимагає від суб'єктів господарювання розробки та впровадження власної системи безпеки, з метою своєчасного виявлення і запобігання зовнішнім та внутрішнім загрозам, забезпечення захисту інтересів підприємства та досягнення ним основної мети діяльності. Аналіз наукової літератури дозволяє з'ясувати сутність поняття «фінансова безпека» (табл.1).

Таблиця 1.
Підходи до тлумачення поняття "фінансова безпека підприємства"

Автор	Визначення
Бланк І. О. [1]	кількісно і якісно детермінований рівень фінансового стану підприємства, який забезпечує стабільну захищеність його пріоритетних збалансованих фінансових інтересів від ідентифікованих реальних і потенціальних загроз внутрішнього і зовнішнього характеру.
Лаврова Ю.В. [4]	система, що забезпечує стабільність важливих фінансових пропорцій розвитку підприємства, які формують захищеність його фінансових інтересів у балансі з фінансовими інтересами його економічних агентів.
Кудрицька Ж.В. [3]	збалансований стан його елементів та підсистем як окремої економічної системи, що можуть бути виражені кількісними чи якісними показниками, характеризується стійкістю до негативних впливів внутрішнього та зовнішнього середовища, здатністю забезпечити її ефективне функціонування та економічне зростання.
Шелест В. В. [10]	фінансовий стан, що характеризується збалансованістю, стійкістю до внутрішніх і зовнішніх впливів, дозволяє забезпечити ефективну діяльність підприємства за рахунок оптимального залучення майна, переданого установниками в управління в довгостроковому періоді
Горячева К.С. [2]	такий фінансовий стан підприємства, що характеризується, по-перше, збалансованістю і якістю сукупності фінансових інструментів, технологій і послуг, котрі використовуються підприємством, по-друге, стійкістю до внутрішніх і зовнішніх загроз, по-третє, здатністю фінансової системи підприємства забезпечувати реалізацію власних фінансових інтересів, місії і завдань достатніми обсягами фінансових ресурсів і по-четверте, ефективним забезпеченням сталого розвитку цієї фінансової системи
Папєхін Р.С. [7]	певний стан фінансової стабільності, в якому повинно знаходитися підприємство для реалізації своєї стратегії, характеризується можливістю підприємства протистояти зовнішнім і внутрішнім загрозам.

**Джерело: складено автором на основі [1, 2, 3, 4, 7, 10]*

Під системою розуміють упорядковану сукупність елементів, що виокремлюються з їх нескінченної множини, між якими існують певні взаємозв'язки [9]. Враховуючи вищезазначене, можемо визначити систему забезпечення фінансової безпеки підприємства як сукупність взаємопов'язаних елементів, підсистем, фінансових інструментів, важелів, методів та заходів, що спрямовані на своєчасне виявлення та нейтралізацію кризових явищ, забезпечення стабільної і ефективної діяльності.

Для побудови системи забезпечення фінансової безпеки суб'єкта господарювання, необхідно визначити основні її завдання, до яких, варто віднести:

- вчасне виявлення та ідентифікація ризиків фінансової безпеки та розробка заходів, щодо їх запобігання; нівелювання реальних внутрішніх і зовнішніх загроз фінансовій безпеці підприємства;
- забезпечення фінансової стабільності та економічної ефективності діяльності суб'єкта господарювання;
- аналіз поточного стану, моніторинг показників щодо наявності залишкових посткризових явищ і проблемних ситуацій та адаптація системи задля найкращого забезпечення фінансової безпеки суб'єкта господарювання.

У рамках реалізації даних завдань, ми пропонуємо таку систему забезпечення фінансової безпеки суб'єктів господарювання (рис.1).

Запропонована система дозволить ефективно боротися з реальними кризовими явищами, що були викликані об'єктивними внутрішніми чи зовнішніми чинниками.

Забезпечення позитивних результатів діяльності підприємства передбачає здійснення цілого ряду діагностичних заходів з метою оцінки як рівня фінансової безпеки, так і конкретних ризиків його діяльності. Тому важливим є, як управління ризиками для усунення та запобігання, так і зменшення впливу певних факторів на рівень фінансової безпеки. Крім того, обов'язковим є проведення постійного контролю та адекватна оцінка та корегування здійснених заходів.

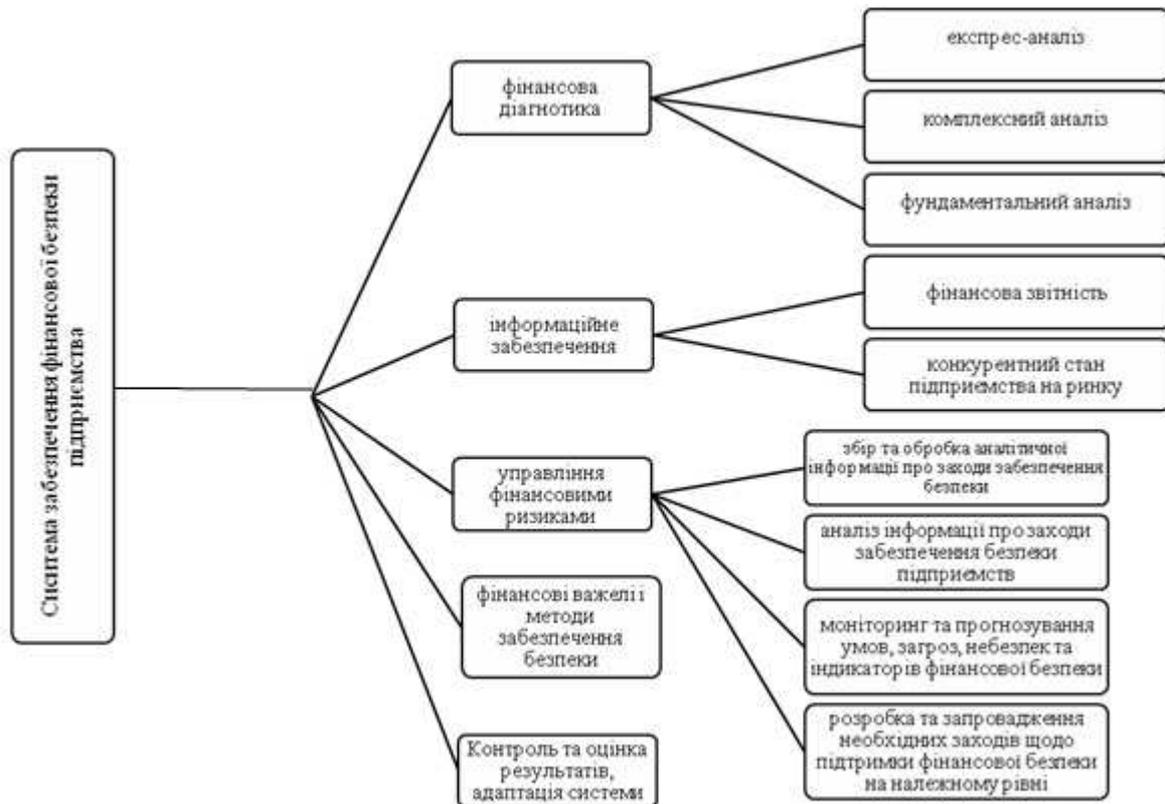

Рис. 1. Система забезпечення фінансової безпеки суб'єктів господарювання

Джерело: розроблено автором за допомогою [5,7,8]

Однією із ключових складових системи забезпечення фінансової безпеки є підсистема фінансової діагностики. Фінансова діагностика є методом пізнання фінансового механізму підприємства, процесів формування й використання фінансових ресурсів для його операційної та інвестиційної діяльності [5]. Діагностика дозволяє на ранніх стадіях визначити настання кризової ситуації, оцінити рівень загрози для ефективної діяльності підприємств та фактори, які їх викликали. А отже, основна мета цієї системи – оцінювати ступінь загрози та вчасно інформувати по можливості проблемні місця в роботі господарюючого суб'єкта. Основні завдання, які постають перед діагностикою це:

- своєчасне визначення кризового середовища господарюючого суб'єкта і окреслення основних критичних ризиків;
- оцінка ймовірності настання кризи та можливості банкрутства;
- аналіз як зовнішнього, так і внутрішнього середовища в якому функціонує підприємство;
- на основі проведеного аналізу визначення слабких місць у діяльності господарюючого суб'єкта;
- оцінка ефективності діяльності підприємства.

Вищезазначені завдання реалізуються переважно через проведення багаторівневого комплексу діагностичних заходів, моніторинг внутрішнього середовища підприємства. Фінансова безпека може бути охарактеризована за допомогою комплексу кількісних і якісних параметрів фінансового стану, що відображають рівень його захищеності від зовнішніх і внутрішніх загроз. При цьому аналізувати варто не лише фінансовий стан підприємства, а й усі основні бізнес-процеси, які впливають на діяльність підприємства в цілому.

Підсистема діагностики включає наступні елементи:

1. Експрес-діагностику – грубий, поверхневий, проте швидкий, нескладний і дешевий спосіб оцінки стану підприємства. Така діагностика допомагає на ранній стадії виявити ознаки розвитку кризового стану на підприємстві. Тому варто її проводити раз на місяць. В процесі експрес-діагностики аналізуються

фінансовий стан та фінансова стійкість підприємства, за допомогою методів фінансового аналізу. При цьому заповнюється тестова анкета, яка складається з якісних показників. Вони оцінюються балами від 0 до 10, згідно з критеріями встановленими підприємством в залежності від методів, що використовуються при діагностиці. Якщо загальна оцінка перевищує небезпечний рівень, тоді потрібно проводити комплексну діагностику, для визначення причин розвитку кризового стану на підприємстві, а також конкретних слабких місць в діяльності господарюючого суб'єкта.

2. Комплексний аналіз поєднує в собі методи кількісного та якісного аналізу, і дає можливість оцінити реальний ступінь загрози та фінансову ситуацію суб'єкта господарювання. Його варто проводити щоквартально. Якісний аналіз – це розширена тестова анкета, в якій значно більше критеріїв оцінки. Принцип її заповнення аналогічний до заповнення анкети експрес-діагностики. Це допомагає побачити більш повну картину кризової ситуації суб'єкта господарювання та оцінити рівень загрози фінансовій безпеці діяльності суб'єкта підприємництва.

3. Фундаментальна діагностика. Її основою є комплексна діагностика. За допомогою цього типу аналізу визначають стадію життєвого циклу суб'єкта господарювання та критичні ризики для підприємства, за допомогою максимального діагностичного інструментарію. Цей тип діагностики варто проводити раз на рік.

Проводячи вказані діагностики у господарюючого суб'єкта з'являється можливість попередити загрозу настання кризових явищ в діяльності підприємства та визначити причини їх настання. Це створює необхідні передумови для вибору важелів та методів попередження ймовірних криз і забезпечити ефективну та результативну діяльність підприємства.

Основою системи забезпечення фінансової безпеки підприємства є підсистема фінансових методів і важелів. Її метою є усунення кризових явищ, їх наслідків та причин, що їх спричинили. Комбінація методів та важелів дає можливість значно покращити рівень фінансової безпеки суб'єкта господарювання, а також обрати оптимальну антикризову стратегію і інструментарій. До фінансових методів відносять управління прибутком, витратами, капіталом, інвестування, кредитування, фінансовий облік, фінансове регулювання та фінансове планування, страхування тощо. Фінансові важелі включають прибуток, дохід, витрати, податки, дивіденди, капітал, фінансові санкції, фінансове стимулювання, заробітна плата та інші [6]. Використання адекватних методів та важелів дозволить значно підвищити результативність діяльності суб'єкта підприємницької діяльності та його фінансову безпеку.

Одним із найбільш важливим елементом усієї системи забезпечення фінансової безпеки підприємства є інформаційне забезпечення. Воно складається із актуальної фінансової звітності суб'єкта підприємницької діяльності та відомостей про конкурентний стан підприємства на ринку, а також має включати кількісні і якісні значення індикаторів фінансової безпеки, наявність ймовірних ризиків або загроз, сформовані фінансові інтереси підприємства та стан їх реалізації, стратегічний план забезпечення фінансової безпеки суб'єкта підприємницької діяльності, параметри використання фінансових ресурсів та джерела їх надходжень. Саме на її основі проводять усі дослідження ефективності діяльності підприємства.

Також, важливим елементом системи фінансової безпеки є підсистема управління ризиками, яка включає в себе усунення або запобігання ризику, зменшення несприятливого впливу тих чи інших факторів на результати підприємницької діяльності, передачу ризику шляхом його страхування та оволодіння ризиком.

В основі забезпечення фінансової безпеки підприємства лежить концепція системного поєднання функцій контролю, планування, зворотного зв'язку та інформаційного забезпечення. Саме підсистема контролю має поєднувати між собою усі елементи системи.

Контроль – процес забезпечення досягнення суб'єктом господарювання цілей своєї діяльності. Основними завданнями підсистеми є порівняння досягнутих результатів з очікувальними показниками і визначення ступеня їх відхилення, контроль за належним виконанням інших підсистем своїх функцій, оцінка ефективності та результативності їх діяльності [9]. Система контролю дозволяє суттєво підвищити ефективність дії системи забезпечення фінансової безпеки підприємства. Метою підсистеми є своєчасне виявлення відхилення від нормального процесу діяльності суб'єкта підприємницької діяльності та здійснення адекватних управлінських заходів щодо покращення становища для забезпечення досягнення поставлених цілей діяльності підприємства. Оцінка результатів забезпечення фінансової безпеки господарюючого суб'єкта здійснюється в порівнянні ситуації з прийнятним критерієм, нормою, чи взірцем.

Отже ця підсистема має контролювати належне виконання функцій іншими підсистемами та проводити оцінку ефективності і результативності їх діяльності. Підсистема контролю має виконувати наступні завдання.

- контроль ефективності діяльності інших підсистем системи забезпечення фінансової безпеки підприємства;
- оцінювати масштаби та причини кризи на основі даних інших підсистем та визначення результатів, що повинні бути досягнуті в результаті реалізації антикризових заходів;
- оцінка ефективності та результативності заходів, що використовуються суб'єктом підприємницької діяльності для нівелювання кризових явищ, висновки щодо їх ефективності та, у разі необхідності, прийняття рішення щодо запровадження додаткових заходів;
- порівняння отриманих результатів з нормативними показниками;
- визначення рівня відхилення досягнутих результатів від очікуваних;
- контроль над реалізацією завдань фінансового управління;

- спостереження за ходом розробки оперативних рішень з стабілізації діяльності суб'єкта господарювання;
- забезпечення обміну інформаційними потоками між підсистемами та обробка інформаційних потоків всередині системи [4].

Об'єктами дії підсистеми є діяльність, тобто антикризові заходи і поточна фінансова діяльність підприємства, та результати – висновки підсистеми діагностики, результати антикризових заходів та результати діяльності господарюючого суб'єкта. Із усіх підсистем системи забезпечення фінансової безпеки підприємства саме ця включає в себе аналітико-управлінські основи.

Ключовими складовими підсистеми контролю й оцінки результатів є:

1. Аналітична складова – обмін інформаційними потоками між усіма підсистемами, аналіз змісту цих потоків, виявлення відхилень, аналіз причин кризових ситуацій, формування відповідних рекомендацій керівникам суб'єкта підприємницької діяльності.
2. Методологічна частина – розробка методології оцінки рівня фінансової безпеки, участь у розробці антикризових заходів.
3. Контроль – забезпечення достовірності даних від інших підсистем, контроль за виконанням ними покладених на них функцій [5].

Для ефективної та коректної роботи системи забезпечення фінансової безпеки суб'єкта підприємницької діяльності необхідно проводити поточний та підсумковий контроль.

Поточний контроль проводять під час діяльності господарюючого суб'єкта та виконання антикризових заходів. Основною метою цього типу контролю є аналіз відповідності фактичних показників до поставлених задач або нормативних результатів. Також оцінюється результативність та адекватність заходів щодо забезпечення фінансової безпеки підприємства та позитивних результатів його діяльності.

За фактом закінчення звітного періоду чи закінчення строків реалізації антикризових заходів на підприємстві проводять підсумковий контроль. Його метою є перевірка відповідності фактичних результатів поставленим задачам чи цілям. Також до функцій цього типу контролю можна віднести оцінку ефективності прийнятих заходів та ухвалення рішень щодо необхідності застосування додаткових заходів забезпечення фінансової безпеки суб'єкта підприємництва.

Основною функцією підсистеми контролю та оцінки результатів є аналіз та оцінка результатів діяльності системи забезпечення фінансової безпеки підприємства в цілому та ефективність діяльності кожної її складової. Результатом цієї оцінки є формування висновків. Для того щоб реалізувати цю функцію необхідно контролювати виконання плану, проводити аналіз відхилення та вносити адекватні корективи. Виявити відхилення від виконання плану можна за допомогою управління відхиленням, тобто за допомогою принципу управління, при якому необхідно концентрувати увагу лише на істотних відхиленнях і не звертати уваги на ті, що виконуються задовільно. Тобто порівнюючи завдання та фактичне виконання розподілити відхилення на істотне та неістотне. Це допоможе виявити сфери ефективності або, навпаки, неефективності системи забезпечення фінансової безпеки суб'єкта підприємницької діяльності. Важливим є не тільки встановлення причини відхилення, а й прийняття коригуючих заходів для вирішення проблеми.

Найскладнішим етапом роботи підсистеми контролю та оцінки результатів є встановлення допустимих меж відхилення показників та оцінка ступеня нейтралізації кризового явища [4]. Обґрунтування необхідних заходів відбувається лише після визначення реальних результатів та порівняння їх з нормативними значеннями. Існує три варіанти заходів, які можуть використовуватися суб'єктом господарювання, спираючись на результати оцінки результатів. Це – не здійснювати ніяких дій, розробити план застосування додаткових заходів задля стабілізації діяльності підприємства або відкоригувати цільові параметри. Обирати шляхи подолання кризових явищ на підприємстві необхідно звертаючи увагу на розміри відхилень та причин, що призвели до них.

Підсистема контролю є буфером між іншими підсистемами. Вона відповідає за обмін інформації між іншими підсистемами. Крім того, перевіряється і зворотній зв'язок, тобто вірність інтерпретації інформації, адже в подальшому вона буде використовуватися для планування, оцінки і управління діяльністю підприємства та забезпечення раціонального використання фінансових ресурсів суб'єкта підприємницької діяльності.

Таким чином, підсистема контролю і оцінки результатів забезпечує взаємозв'язок між формуванням інформаційної бази, плануванням, діагностикою та контролем. Це останній етап процесу забезпечення фінансової безпеки підприємства. Ця ланка об'єднує усю систему, ефективно координує її та оцінює ефективність виконання нею поставлених задач.

Висновки. Отже, формування унікальної системи фінансової безпеки є однією з найважливіших умов ефективного функціонування та подальшого розвитку підприємства. Основними структурними елементами системи забезпечення безпеки мають бути: фінансова діагностика, інформаційне забезпечення, управління фінансовими ризиками, підсистема фінансових методів і важелів забезпечення фінансової безпеки, контроль та оцінка результатів. Саме підсистема контролю є заключним етапом процесу забезпечення фінансової безпеки суб'єкта підприємницької діяльності та виконує роль координаційної ланки, що поєднує всі інші складові системи.

Вказані заходи щодо забезпечення фінансової безпеки суб'єкта підприємницької діяльності мають бути регулярними та призводити до підвищення ефективності та результативності діяльності підприємства як в цілому, так і окремих його складових, підвищенню продуктивності, скороченню витрат, реструктуризації

активів та пасивів суб'єкта підприємництва, удосконалення маркетингової політики. Кризовий стан вимагає від керівників підприємства прийняття відповідних рішень, які залежать від конкретних причин розвитку кризових явищ на підприємстві.

Література.

1. Бланк И. А. Управление финансовой безопасностью предприятия / И. А. Бланк. – К.: Ника-Центр, Эльга, – 2006. – 776 с.
2. Горячева К. С. Механізм управління фінансовою безпекою підприємства: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. ек. наук : спец. 08.06.01 «Економіка, організація і управління підприємствами» / К. С. Горячева. – К: Інститут економіки і прогнозування НАН України, 2006. – 20 с.
3. Кудрицька Ж. В. Система управління фінансовою безпекою підприємства. [Електронний ресурс] / Ж. В. Кудрицька // Ефективна економіка. – 2012. – №1. – Режим доступу до журналу: <http://www.economy.nayka.com.ua>.
4. Лаврова Ю. В. Фінансова безпека підприємства: класифікація загроз / Ю. В. Лаврова [Електронний ресурс]: Економічний аналіз. – 2011. – № 9, Ч 2. – С. 274-277. – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Ecan/2011_9_2/pdf/lavrova.pdf.
5. Ляліна Н. С. Діагностика фінансового стану підприємства / Н. С. Ляліна, Р. М. Шелудько, Л. В. Шелудько // Вісник Харківського національного аграрного університету ім. В. В. Докучаєва. Сер. : Економічні науки. – 2014. – №6. – С.118-124. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Vkhnauekon_2014_6_20.pdf
6. Некрасенко Л.А. Складові управління фінансовою безпекою підприємств [Текст] / Л.А.Некрасенко, Ю.М. Рибалка // Наукові праці ПДАА, Вип. 3. – Т2. Економічні науки. – Полтава:ПДАА. – 2011. - С.162-167.
7. Перекрестова Л. В. Внешние и внутренние угрозы финансовой безопасности предприятия / Л. В. Перекрестова, Р. С. Папехин // Финансы и кредит.– 2009.– №16. – С. 68–75.
8. Фінансова безпека підприємств і банківських установ: монографія / за заг. редакцією д.е.н., проф. А.О. Єпіфанова / А.О. Єпіфанов, О.Л. Пластун, В.С. Домбровський та ін. – Суми: ДВНЗ «УАБС НБУ», 2009. - 295с.
9. Фучеджи В. І. Характеристика структурних елементів фінансової безпеки суб'єктів підприємництва [Електронний ресурс] / В. І. Фучеджи // Ефективна економіка. – 2014. – №12. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua>.
10. Шелест В. В. Управління фінансовою безпекою довірчого товариства / В. В. Шелест // Актуальні проблеми економіки. – 2009. – № 3. – С. 181-184.

References.

1. Blank, I. A. Upravlenie finansovoj bezopasnost'ju predpriyatija [], Nika-Centr, Jel'ga, Kyiv, Ukraine, p.776.
2. Horiacheva, K. S. (2006), "Mekhanizm upravlinnia finansovoiu bezpekoiu pidpriemstva", Ph.D. Thesis, 08.06.01 «Ekonomika, orhanizatsiia i upravlinnia pidpriemstvamy», Instytut ekonomyky i prohnozuvannia NAN Ukrainy, Kyiv, Ukraine, p. 20.
3. Kudrytska, Zh. V. (2012), "Systema upravlinnia finansovoiu bezpekoiu pidpriemstva", *Efektivna ekonomika*, vol. 1, [Online], available at: <http://www.economy.nayka.com.ua>.
4. Lavrova, Yu. V. (2011), "Finansova bezpeka pidpriemstva: klasyfikatsiia zahroz", *Ekonomichnyi analiz*, vol. 9, part 2, pp. 274-277, [Online], available at: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Ecan/2011_9_2/pdf/lavrova.pdf.
5. Lialina, N. S. Sheludko, R. M. and Sheludko, L. V. (2014), "Diahnostyka finansovoho stanu pidpriemstva", *Visnyk Kharkivskoho natsionalnoho ahrarnoho universytetu im. V. V. Dokuchaieva. Ser. : Ekonomichni nauky*, vol. 6, pp.118-124, [Online], available at: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Vkhnauekon_2014_6_20.pdf
6. Nekrasenko, L.A and Rybalka, Yu.M. (2011), "Skladovi upravlinnia finansovoiu bezpekoiu pidpriemstv", *Naukovi pratsi PDAA*, vol. 3, no.2, pp.162-167.
7. Perekrestova, L. V. and Papehin, R. S. (2009), "Vneshnie i vnutrennie ugrozy finansovoj bezopasnosti predpriyatija", *Finansy i kredit*, vol.16, pp. 68–75.
8. Yepifanov, A.O. Plastun, O.L. Dombrovskiy, V.S. and others (2009), *Finansova bezpeka pidpriemstv i bankivskykh ustanov* [Financial security companies and banks], DVNZ «UABS NBU», Sumy, p.295.
9. Fuchedzhy, V. I. (2014), "Kharakterystyka strukturnykh elementiv finansovoi bezpeky subiektiv pidpriemnytstva", *Efektivna ekonomika*, vol. 12, [Online], available at: <http://www.economy.nayka.com.ua>.
10. Shelest, V. V. (2009), "Upravlinnia finansovoiu bezpekoiu dovirchoho tovarystva", *Aktualni problemy ekonomiky*, vol. 3, pp. 181-184.

Стаття надійшла до редакції 18.10.2015 р.